

**Mál nr. 7/2022****Nafn málskotsaðila (M)****Nafn varnaraðila (V)****Heiti váttryggingar: Ábyrgðartrygging ökutækis****Skráningarnúmer ökutækis (A)****Sjúkrakostnaður. Skaðabótalög og gildissvið 1. mgr. 17. gr.****Gögn.**

1. Málskot móttakið 7. janúar 2022, ásamt fylgiskjölum.
2. Bréf V, dags. 2. febrúar 2022, ásamt fylgiskjölum.
3. Bréf lögmanns M, dags. 11. mars 2022.
4. Bréf V, dags. 14. mars 2022.

**Málsatvik.**

Mál þetta er rakið til þess að hinn 19. júlí 2017 var bifreiðinni A ekið á Liliane Cambré (Hér eftir nefnd X), sem hlaut við það nokkuð líkamstjón. X er búsett í Belgíu og hefur verið undir læknishendi þar vegna afleiðinga líkamstjónsins. Nokkur sjúkrakostnaður hefur fallið til vegna sömu afleiðinga og hefur X sótt lækniþjónustu í Belgíu í tengslum við þær. Váttryggingafélagið M hefur greitt slíkan kostnað fyrir X eða beint til hennar og telur slíkan kostnað vera sjúkrakostnað í skilningi 1. gr. skaðabótalaga nr. 50/1993 (hér eftir skbl.). M hefur krafist V um greiðslu bóta sem nema þeim kostnaði sem greiddur hefur verið váttryggingu X hjá M. Krafan er gerð í ábyrgðartryggingu bifreiðarinnar A en V hefur hafnað greiðslu, aðallega á grundvelli 1. mgr. 17. gr. skbl. en þar segir: „*Endurkrafa vegna greiðslu bóta samkvæmt lögum um almannatryggingar verður ekki gerð á hendur þeim sem er skaðabótaskyldur. Sama á við um bótagreiðslur lífeyrissjóða eða váttrygginga og skiptir ekki máli hvers eðlis váttryggingin er, sbr. 2. mgr. 22. gr.*“

M byggir kröfu sína á V á því að greiðslur vegna X hafi verið greiddar úr váttryggingu sem sé byggð á belgískum lögum, en titill þeirra hefur verið þýddur sem lög um skyldutryggingu sjúkrahjálpar og stuðningsgreiðslna. M leiðir rétt sinn til endurgreiðslu kostnaðar í ábyrgðartryggingu hjá V til 136. gr. þeirra laga, en í því ákvæði komi fram að tjónþoli, skv. áðurnefndum belgískum lögum, eigi ekki rétt á greiðslum á grundvelli laganna ef í ljósi komi að bætur fái greiddar úr annarri tryggingu, svo sem í gegnum erlenda löggjöf skv. 2. mgr. 136. gr. laganna. M hefur ekki krafist X um endurgreiðslu bóta úr umræddri váttryggingu en beinir kröfum beint að V þar sem ætla megi að X muni krefja V um slíka greiðslu á grundvelli 1. gr. skaðabótalaga ef M krefði hana um slíka greiðslu. M telur að krafan falli ekki undir 1. mgr. 17. gr. skaðabótalaga þar sem sú lagagrein fjalli um kröfur á hendur hinum skaðabótaskylda, en ekki á hendur váttryggingafélögum. M telur að taka hefði þurft fram í þessari grein skaðabótalaga ef hún hefði átt að ná til þess váttryggingafélags sem veitt hefur hinum skaðabótaskylda váttryggingu. Einnig vísar M til 1. mgr. 97. gr. þágildandi umferðarlaga nr. 50/1987 þar sem kveðið var á um að ef mál væri höfðað til heimtu bóta skyldi það höfðað gegn bæði þeim sem væri bótaskyldur skv. 90. gr. laganna, sem og því váttryggingarfélagi sem hefði ábyrgðartryggt ökutæki. M telur skýringar V ekki standast hvað það varðar að M gangi inni í réttarstöðu X gagnvart V leiði til þess að krafa um greiðslu bóta falli niður, enda sé ekki heimild til slíks í lögum. M vísar til úrskurðar nefndarinnar í máli 219/2020 og að þar hafi komið fram að þó skaðabótaskylda þess sem ábyrgð ber á ökutæki falli niður leiði það ekki sjálfkrafa til þess að greiðsluskylda úr ábyrgðartryggingu falli niður. M vísar til víðtækrar ábyrgðar í þágildandi umferðarlögum nr. 50/1987 um að sá sem bótaábyrgð beri á tjóni skuli greiða skaðabætur vegna þess tjóns og þannig sé rétt að bætur komi úr váttryggingu þess sem ábyrgð ber en ekki úr váttryggingu tjónþola. Einnig vísar M til 25. gr. skbl. þar sem komi fram að ef tveir eða fleiri beri bótaábyrgð skuli hún skiptast eftir því sem sanngjarnt þykir þegar litið er til skaðabótaábyrgðar þeirra og M beri ekki slíka ábyrgð.

V hefur, sem fyrr segir, hafnað því að greiða bætur úr ábyrgðartryggingu A til M og telur í fyrsta lagi að nefndin eigi taka afstöðu til þess hvort vísa eigi máli M frá nefndinni þar sem M sé váttryggingafélag og ekki sé gert ráð fyrir að nefndin fjalli um endurkröfur milli váttryggingafélaga. Í öðru lagi vísar V til þess að þær greiðslur sem greiddar hafa verið af hálfu M úr váttryggingu X njóti ekki endurkröfu skv. 1. mgr. 17. gr. skbl. V vísar til þess að fyrirkomulag hér á landi sé ekki sambærilegt við fyrirkomulag bótagreiðslna víðs vegar í mið-Evrópu þar sem algennt sé að heimildir séu fyrir því að þeir sem sjá um

sjúkratryggingar, opinberir og einkaaðilar, hafi möguleika á endurkröfu í ökutækjatryggingar. Hérlandis geri skaðabótalög hins vegar ekki ráð fyrir slíku og undanskilji endurkröfur greiðslna úr almannatryggingum, lífeyrissjóðum og vátryggingafélögum. Iðgjöld ökutækjatrygginga séu auk þessa byggð á ákvæðum skaðabótalaga og því ekki gert ráð fyrir endurkröfum frá þessum aðilum. V telur einnig ósannað að M hafi greitt X bætur umfram skyldu og þannig sé M heimilt að endurkrefja X um þann kostnað sem greiddur hafi verið. Þýðing á ákvæði 136. gr. í belgískum lögum um skyldutryggingu sjúkrahjálpar og stuðningsgreiðslna gefi það heldur ekki til kynna með skýrum hætti. V vísar einnig til þess að M eigi ekki bótarétt vegna slyss X sem sjálfstæður tjónþoli heldur leiði rétt sinn af rétti X á hendur eiganda A og V sem vátryggjanda. V telur að X hafi borið skylda skv. almennum reglum skaðabótaréttar til takmörkunar tjóns síns vegna sjúkrakostnaðar og þannig hafi X borið skylda til að nýta bótarétt sinn hjá almannatryggingum. Bótaréttur X nái ekki lengra en því sem nemur þeim fjárhæðum sem ekki fást greiddar og sé því ekki hægt að framselja til þriðja aðila, eins og M, þann rétt sem ekki sé fyrir hendi. V mótmælir röksemdafærslu M hvað varðar túlkun á orðalagi 1. mgr. 17. gr. skbl. og telur að um alvarlegan misskilning sé að ræða um eðli ábyrgðartrygginga. V bendir á að það hafi sama mótbáru rétt og sá skaðabótaskyldi og ábyrgðartrygging nái ekki lengra en sem nemur bótaskyldu hins skaðabótaskylda. Ekki sé gerður nokkur staðar greinarmunur í skaðabótalögum á hinum skaðabótaskylda og ábyrgðartryggjanda hans. Einnig vísar V til þess að íslenskar reglur gildi um bótarétt X og meðferð bótakrafna og vísar til athugasemda með frumvarpi til skaðabótalaga varðandi 19. gr. þeirra um að sömu reglur gildi um innlenda og erlenda vátryggjendur vegna endurkröfuréttar og veiti reglur laganna erlendum félögum ekki betri rétt en íslenskum. Þessu til viðbótar vísar V til 2. mgr. 27. gr. skbl. um að óheimilt sé að víkja frá ákvæði 1. mgr. 17. gr. laganna með samningi, ef það er í óhag hinum skaðabótaskylda. V telur ótvírætt að M falli undir ákvæði 1. mgr. 17. gr. skbl. með því að vera stór einkarekinn sjúkratryggjandi eða sjúkrasamlag. Um sé að ræða sambærilegt úrræði og lög um almannatryggingar á Íslandi gera ráð fyrir, þ.e. að vátrygging X hjá M sé hluti af almannatryggingakerfi Belgíu. Hið minnsta verði að jafna stöðu M við vátryggingafélag skv. orðalagi 1. mgr. 17. gr., enda sé bótaréttur X hjá M ekki bótaréttur úr skaðatryggingu. Að lokum bendir V á að ef fallist sé á endurkröfurétt M geti það leitt til þess að skaðabótaskyldir aðilar á Íslandi, sem séu eftir atvikum ekki með ábyrgðartryggingu, þurfi að greiða háar endurkröfur frá erlendum almannatryggingum, lífeyrissjóðum eða sjúkra- og slysatryggjendum, en ekki íslenskum og það sé andstöðu við jafnræðissjónarmið.

Lögmaður M gerði athugasemdir við afstöðu V til nefndarinnar með bréfi dags. 11. mars 2022. Þar kemur fram að M telur ekki í samræmi við samþykktir nefndarinnar að vísa máli frá án kröfu þar sem orðalag 2. gr. samþykktar fyrir nefndina gerir ráð fyrir því sem og að texti á heimasíðu nefndarinnar séu upplýsingar um að málskotsaðili geti verið „...hver sá annar er telur sig eiga rétt til bóta úr vátryggingu..“ Í sama bréfi kemur fram að X hafi verið viðskiptavinur M frá árinu 1983 og stærstur hluti kostnar sem M hafi greitt vegna slyssins hafi verið úr skyldubundinni sjúkratryggingu sem greitt sé fyrir af vinnuveitanda X annars vegar og henni sjálfri hins vegar. X hafi verið frjálst að velja tryggingafélag og ekki sé því um sambærilegt kerfi að ræða og almannatryggingakerfi hérlandis. Einnig vísar M til þess að hluti kostnaðar hafi verið greiddur úr viðbótarvátryggingu X hjá M. Vísar er til þess að bótakerfi hérlandis og í Belgíu séu ólík og langsótt sé að M eigi að vera verr sett en íslensk vátryggingafélög sökum staðsetningar. M telur að það fari um réttarsamband við X eftir belgískum lögum og þar komi skýrt fram að vátryggjandi gangi inn í rétt vátryggðs gagnvart þriðja manni sem beri ábyrgð á tjóni. Einnig er vísað til 4. gr. samnings um Evrópska efnahagssvæðið þar sem mismunur á grundvelli ríkisfangs sé bönnuð og þannig eigi M að eiga sama rétt og íslensk vátryggingafélög. Einni er vísað til þess að vátrygging X hjá M svipi til skaðatrygginga en ekki persónutrygginga skv. skilgreiningum laga um vátryggingarsamninga nr. 30/2004. Þannig eigi 1. mgr. 22. gr. skbl. betur við.

Í viðbótarathugasemdum V dags. 14. mars sl. kemur fram að félagið telji skyldubundna sjúkratryggingu M byggða upp með sambærilegum hætti og almannatryggingar hér á landi þar sem það kerfi sé fjármagnað annars vegar með skattgreiðslum einstaklinga og hins vegar með tryggingagjaldi atvinnurekenda. Það sé því ekki mismunur milli landa. Einnig telur V ósannað hvornig möguleg viðbótartrygging X hjá M hafi verið og hvort jafna megi henni til skaðatryggingar í skilningi 1. mgr. 22. gr. skbl., en slíkar greiðslur gætu sætt endurkröfu á grundvelli þess ákvæðis.

**Álit.**

Í fyrsta lagi verður máli þessu ekki vísað frá nefndinni á þeim grundvelli að málskotsaðili sé váttryggingarfélag. Í samþykktum fyrir nefndina, sem tóku gildi 1. janúar 2022 og birtar eru á heimasíðu nefndarinnar, kemur fram í 2. gr. að málskotsaðili geti m.a. verið lögaðili sem telur sig eiga rétt til bóta úr váttryggingu, þ.á.m. ábyrgðartryggingu. Ekki kemur fram í umræddri grein eða annars staðar í samþykktunum að lögaðili sem er einnig váttryggingafélag geti ekki verið málskotsaðili. Ágreiningurinn er því tækur til úrskurðar m.v. áðurnefndar samþykktir.

Aðilar málsins hafa ítarlega gert grein fyrir sjónarmiðum sínum um eðli þeirrar váttryggingar sem M veitti X á grundvelli belgískra laga um skyldutryggingu sjúkrahjálpar og stuðningsgreiðslna. Af gögnum málsins má ráða að ákvæði þeirra belgísku laga gera váttryggingafélagi eins og M kleift, m.v. 136. gr. laganna, að hafna greiðslu bóta ef tjónþoli á rétt til bóta annars staðar, t.d. á grundvelli skaðabótaábyrgðar eða úr annarri váttryggingu. Ekki verður fyllilega ráðið af sömu gögnum að ótvíræður réttur M til endurgreiðslu af hálfu X sé fyrir hendi eða að fyrirvari hafi verið gerður þess efnis vegna bótagreiðslna M vegna líkamstjóns X. Ekki kemur heldur fram með skýrum hætti hvernig möguleg viðbótarváttryggingu X hjá M var og hvaða greiðslur voru inntar af hendi úr þeirri váttryggingu.

Af kröfu M verður ekki annað ráðið en að um sé að ræða greiðslu bóta úr einhvers konar heilsutryggingu skv. belgískum lögum eða viðbótarváttryggingu sem nær til greiðslu bóta vegna líkamstjóns X. Ekki verður annað séð en að slík váttrygging teljist vera persónutrygging í skilningi 3. mgr. 1. gr. laga um váttryggingarsamninga nr. 30/2004, eða váttrygging sem er sambærileg sjúkratryggingu í skilningi 2. mgr. 22. gr. skbl., en M verður að bera hallann af sönnunarskorti um annað.

Í 1. mgr. 17. gr. skaðabótalaga nr. 50/1993 kemur skýrt fram að endurkrafa vegna bótagreiðslna úr váttryggingu verði ekki gerð á hendur hinum skaðabótaskylda, auk þess sem sama gildi um bætur skv. lögum um almannatryggingar og bótagreiðslur lífeyrissjóða og vísað er til 2. mgr. 22. gr. skbl. þar sem sjúkratrygging er sérstaklega tilgreind. Réttur tjónþola til greiðslu bóta frá váttryggingafélagi sem ábyrgðartryggir eiganda ökutækisins A skv. þágildandi XIII. kafla umferðarlaga nr. 50/1987, byggir með beinum hætti á skaðabótaskyldu A og öðlast V því sama mótbárurétt og hinn skaðabótaskyldi. Orðalag 1. mgr. 17. gr. skbl. verður því ekki skilið öðruvísi en að V geti hafnað endurkröfum allra váttryggingafélaga vegna greiðslna úr persónutryggingum, óháð því hvort þau eru íslensk eða erlend. Þannig er hinu belgíska váttryggingafélagi ekki mismunað á grunvelli samningsins um Evrópska efnahagssvæðið.

Ekki liggur fyrir að M hafi samið sérstaklega við V um milligöngu um greiðslu sjúkrakostnaðar X skv. 1. gr. skbl. eftir að tjón varð, en ekki verður séð að slíkur samningur væri andstæður 2. mgr. 17. gr. skbl. Það að bætur hafi verið greiddar úr váttryggingu X hjá M kemur í veg fyrir endurkröfu á hinn skaðabótaskylda og þar af leiðandi V, skv. 1. mgr. 17. gr. skbl. Greiðsluskylda V er því ekki fyrir hendi.

**Niðurstaða.**

M á ekki rétt á bótum úr ábyrgðartryggingu eiganda ökutækisins A hjá V.

Reykjavík, 5. apríl 2022.

Póra Hallgrímsdóttir

Hildigunnur Hafsteinsdóttir

Heiða Óskarsdóttir